

Oslo kommune
Byrådsavdeling for næring og eierskap

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Dato: 14.09.2017

Deres ref:

Vår ref (saksnr):
201703684-6

Saksbeh:
Kristin Anderssen, 23461333

Arkivkode:
300

HØRING OM FORSLAG TIL FORSKRIFT OM REGISTRERING AV OG TILSYN MED SALG AV TOBAKKSVARER MV.

Det vises til høringsbrev av 27.06.2017 fra Helse- og omsorgsdepartementet med høring om forslag til forskrift om registrering av og tilsyn med salg av tobakksvarer mv. Høringsfristen er 05.09.2017. Oslo kommune har fått utsatt frist til 14. september.

Vedtak:

Bystyrevedtak av 30.05.2001, der byrådet er gitt myndighet til å avgi høringsuttalelser på kommunens vegne. I byrådets sak 27/2017 ble følgende vedtatt:

«Helse- og omsorgsdepartementet har i høringsbrev av 27.06.2017 fremmet forslag til forskrift med utfyllende bestemmelser til de nylig vedtatte endringene i tobakkskadeloven som innfører en registrerings- og tilsynsordning for salg av tobakksvarer og – surrogater, med høringsfrist 05.10.2017.

I den grad det er spørsmål som reises i høringsnotatet som også gikk frem av departementets høringsbrev av 01.07.2016 om endringer i tobakkskadeloven, vises det til Oslo kommunes hørings svar av 12.10.2016. Jeg vil i det følgende behandle spørsmål som ikke allerede er behandlet i nevnte hørings svar. Der hvor spørsmål ikke er behandlet i det tidligere hørings svaret eller dette dokumentet, er kommunen i det vesentlige enige med Helse- og omsorgsdepartementets anførsler og forslag i høringsnotatet.

Kommentarer til høringsnotatets punkt om type salgssted

Departementet har på høringsnotatets side 5 foreslått at registrering av type virksomhet kan skje på to måter. Enten ved at type virksomhet oppgis under registreringen, eller ved bruk av virksomhetens næringskode. Det vises til svakheter ved det å la virksomheten selv velge kategori, og anføres at det er mest hensiktsmessig å bruke næringskoder fra enhetsregisteret. Kommunen er enig i at det er klare svakheter i et slikt system hvor virksomheten selv må velge fra en begrenset liste. Det vises samtidig til at næringskoden i enhetsregisteret også velges fritt av virksomheten.

Oslo kommune støtter en slik bruk av allerede eksisterende registre, som bruk av næringskoder fra enhetsregisteret innebærer, og anbefaler denne løsningen. Imidlertid vil vi understreke at vi erfarer at virksomheter kan være registrert under mange ulike og til dels feil næringskoder og at dette vil kunne få betydning for registerets presisjonsnivå.

Kommentarer til høringsnotatets punkt om salgsstart

Departementet har på høringsnotatets side 6 anført at det kan være hensiktsmessig at virksomheten registrerer dato for salgsstart. Kommunen støtter denne anførselen, først og fremst av kontrollhensyn. Fordi det ikke kan avledes av registreringsdato når virksomheten faktisk vil begynne med salg av tobakksvarer, vil kontrollinstansen ha behov for å få denne datoen angitt for å kunne målstyre sine kontroller i tilstrekkelig grad. Dette er i henhold til forslag til § 7, første ledd punkt 6.

Kommentarer til høringsnotatets punkt om unntak fra plikten til å registrere seg som grossist

Departementet har på side 10 vist til behovet for unntak fra plikten til å registrere seg som grossist, for eksempel i tilfeller hvor driften ved et salgssted skal opphøre. Departementet foreslår at konkurs- og dødsbo bør kunne fortsette med salg av tobakksvarer mv. uten ny registrering. Videre foreslås det at salgsstedet gis mulighet til å selge varer til andre salgssteder eller til grossister i forbindelse med avvikling av salget. Oslo kommune er enige i at det eksisterer et behov for en slik ordning. Videre er kommunen enig i at en søknadsordning vil være unødvendig omfattende. Det samme vil gjelde om det kreves at virksomheten registreres som grossist på lik linje med annen engrossalg.

På denne bakgrunn støttes Helse- og omsorgsdepartementets forslag om en meldeordning til Helsedirektoratet, hvor direktoratet legger informasjonen inn i registeret. Det foreslås likevel at ordningen er tidsbegrenset, for å hindre at den misbrukes. Begrensningen kan enten knyttes til en konkret tidsperiode, eller til bobehandlingen er avsluttet i saker som gjelder konkurs- eller dødsbo.

Kommentarer til høringsnotatets punkt om overdragelse, død og konkurs

Departementet har på side 11 og 12 anført at overdragelse, død og konkurs ikke bør medføre at en registrering i tobakksregisteret faller bort eller slettes. Videre anføres det i etterfølgende delkapittel om andre endringer, at nytt organisasjonsnummer og adresseendring heller ikke bør medføre at registreringen faller bort og at ny registrering må til før salget kan fortsette. Oslo kommune kan se behovet for kontinuitet i driften ved salgsstedene. Videre at registreringsordningen ikke krever noen form for godkjenning av virksomheter som skal selge tobakksvarer, og at det dermed ikke er noen vurdering som skal foretas av det selskapet som skal drive salgsstedet.

Kommunen viser til at all kontroll av salgsvirksomhet krever kunnskap om hvem som faktisk står for driften, og hvor virksomheten foregår. Det bør derfor stilles krav om at alle endringer som fører til ny adresse eller nytt organisasjonsnummer med ansvar for driften av virksomheten må registreres i registeret, og at disse endringene registreres senest innen 30 dager jf. forslag til § 9.

Kommentarer til høringsnotatets punkt om registrering av salgsforbud

Departementet har på side 13 anført at det ikke er behov for å registrere salgsforbud i registeret. Det vises til at forbudet kun er aktuelt for den det gjelder og tilsynsmyndigheten, og at

virksomheten fortsatt kan gå til innkjøp av tobakksvarer fra grossist. Oslo kommune er enig i at slik registrering ikke er nødvendig.

Kommentarer til høringsnotatets punkt om definisjoner

Departementet har på side 14 anført at definisjonen av internkontroll bør fastsettes i forskrift, tilvarende § 8-2 i alkoholforskriften. Det anføres at denne definisjonen fungerer godt. Kommunen viser i den sammenheng til dets brev til Helse- og omsorgsdepartementet av 12.10.2016. Det fremgår på side 4-6 at *«Kommunens erfaring med alkohollovens krav til internkontroll er at svært mange bransjeaktører ikke har god forståelse av hva kravet til internkontroll innebærer. Tilbakemeldinger fra bransjen viser at salgs- og skjenkestedene synes det er vanskelig å utforme internkontrollsystemer, og kvaliteten på systemene viser også til dels dette. På grunn av manglende angivelse av kravets innhold til internkontroll i alkoholloven, er det i tillegg vanskelig å føre tilsyn med det... Oslo kommunes erfaring gjennom tilsyn, veiledning og kursvirksomhet er at mange ansatte på salgs- og skjenkesteder får begrenset eller ingen formell opplæring i alkoholregelverket. Ved å utforme faste og spesifikke krav internkontrollbestemmelsene vil salgsstedene få sterke insentiver til å besørge formell opplæring av ansatte.»* Kommunen er av den formening at foreslått §§ 14-15 inneholder de samme svakhetene som er nevnt over, og foreslår en mer konkret angivelse av krav til internkontroll.

Det fremgår av høringsnotatet på side 15 at det vil være hensiktsmessig å fastsette at internkontrollen skal dokumenteres skriftlig. Kommunen støtter dette, men bemerker at forslaget til forskrift ikke inkluderer noen slik fastsettelse. Det anføres at det bør inkluderes i forskriften at internkontrollen skal dokumenteres skriftlig. Den skriftlige dokumentasjonen bør som et minstemål inneholde en oversikt over krav i tobakkskadeloven som gjelder for salgsstedet, og rutiner for å sikre overholdelse av disse jf. forslag til § 15, annet ledd, pkt. 1 og 4. Videre bør det jf. pkt. 5 inkluderes skriftlige rutiner for å forebygge, avdekke og rette avvik. Det vises til at det vil vanskeliggjøre kontroll av internkontrollen dersom den ikke foreligger skriftlig, og inkluderer de forutgående punktene.

Kommentarer til høringsnotatets punkt om særlige momenter som skal kontrolleres

Departementet etterspør på side 16 i høringsnotatet høringsinstansenes syn på om brudd skal deles inn i tre kategorier, slik forslaget innebærer, eller om det bør foretas en todeling. De foreslåtte kategoriene er 1) særlig omfatte, 2) andre viktige kontrolltemaer, 3) øvrige bestemmelser. Videre etterspørres det om andre brudd bør nevnes uttrykkelig enn de som står i forslag til forskriftens § 18. Kommunen er av den formening at utkastet godt spesifiserer hvilke brudd som bør fokuseres på av kontrollørene, og at det ikke er ønskelig med en todeling tilsvarende den som finnes i alkoholloven.

Kommentarer til høringsnotatets punkt om selve tilsynet og tilsynsfrekvensen.

Departementet etterspør på side 17 hvorvidt kontrollrapporter skal oversendes til salgsstedet eller virksomheten, eventuelt til e-post adressen oppgitt under kontaktopplysninger. Det er foreslått at både virksomhet og salgsstedet skal oppgi navn, adresse og organisasjonsnummer, jf. foreslått § 7. Oslo kommune har i flere av sine virksomheter i løpet av de siste årene lagt om fra utsending av brev per papir, til bruk av SvarUt tjenesten. Med dette systemet oversendes brev digitalt til brukere ved hjelp av organisasjonsnummeret til selskap eller personnummer til enkeltindivider. Dette gjør det mulig for kommunen å se når et brev leveres og når det åpnes. Det hindrer videre at brev blir sendt til adresser uten egen postkasse, og at e-post blir sendt til e-postadresser som ikke lenger er i bruk. Med tilgang til slike systemer foreslås det at det ikke bør forskriftsfestes at rapport skal sendes til registrert e-post adresse.

Hva gjelder hvorvidt rapporten skal sendes til virksomheten eller salgsstedet, vises det til at dette i mange tilfeller vil være samme organisasjon, om ikke samme adresse. Ansvaret for overholdelse av de enkelte lovreglene, er fordelt mellom salgsstedet og virksomheten avhengig av lovbruddet. Da ansvarsforholdet alene ikke gir svar på hvilken organisasjon som skal oversendes rapporten, anbefales det at rapporten bør sendes til salgsstedet. Det vil være mest nærliggende for selve salgsstedet å komme med bemerkninger til observasjoner gjort under en kontroll. Videre vil det være mest nærliggende for disse å gjøre nødvendige endringer for å forhindre fremtidige lovbrudd.

Kommunen støtter departementets forslag om at salgssteder skal kontrolleres minst en gang årlig, og at kommunene skal utføre minst dobbelt så mange tilsyn som de har salgssteder i sin kommune.

Kommentarer til høringsnotatets punkt om tilsynsavgift for tilsyn med salgssteder

Departementet uttaler på side 20 i høringsnotatet at den årlige tilsynsavgiften bør fastsettes til kr. 3600. Videre at det ikke skal forskriftsfestes at dette beløpet justeres i henhold til konsumprisindeksen. Til gjengjeld skal departementet jevnlig vurdere dette og gjøre slike endringer uten høring.

Kommunen støtter forslaget til den årlige tilsynsavgiften, men er av den formening at det bør foretas en vurdering av avgiftens størrelse etter to år. Videre bør det forskriftsfestes med hvilket mellomrom departementet skal justere tilsynsavgiften i henhold til konsumprisindeksen. Dette vil sikre at beløpet over tid er tilstrekkelig høyt til å dekke kommunens kostnader til kontroll. Som vist til i sitat på høringsnotatets side 21 vil en slik forskriftsfestet justering i henhold til konsumprisindeksen ikke måtte sendes på høring. Videre vil denne løsningen sikre en tilstrekkelig forutberegnelighet for både kommunen og salgsstedene.

Kommentarer til høringsnotatets punkt om automater for tobakksvarer mv.

Departementet etterspør på høringsnotatets side 24 innspill på om det anses nødvendig at automatkort kun har gyldighet i en begrenset tidsperiode, og i så fall hvor lenge. Oslo kommune ser at en tidsbegrensing på bruk av kort vil være en fordel, da det vil vanskeliggjøre langing av kort til mindreårige. Det vil samtidig eksistere behov for at kort skal ha en viss varighet for at kunden skal kunne løse dem inn selv i situasjoner der det er kø ved automaten eller andre forhold som hindrer fra øyeblikkelig innløsning av kortet. Kommunen har ikke tilstrekkelig informasjon til å anbefale noen bestemt tidsperiode som kortet skal være gyldig, men støtter forslaget om begrenset gyldighet.

Kommentarer til høringsnotatets punkt om opplysninger til statistisk bruk

Departementet etterspør på høringsnotatets side 24 innspill på om det bør innføres en bestemmelse i forskriften om at Folkehelseinstituttet skal kunne avkreve opplysninger om salg av tobakksvarer fra salgssteder og grossister. Videre at det skal kunne innkreves opplysninger fra kommuner om deres forvaltning av tobakkskadelovgivningen. Det fremgår av høringsnotatet under punktet om forslag til bestemmelser om salgsforbud, at det i fremtiden skal vurderes å innføre et prikketildelingssystem i tobakkskadeloven tilsvarende den i alkoholloven. Avgjørelsen vil avhenge av typen overtredelser som er avdekket m.m. For at slike endringer skal kunne evalueres vil man være avhengig av et godt vurderingsgrunnlag. Dette sikres gjennom innhenting av opplysninger fra kommunene, grossistene og salgsstedene. På dette grunnlaget anser Oslo kommune at slik innhenting av opplysning er nødvendig for å vurdere effekten av tobakkskadeloven og sanksjoner gitt med hjemmel i den. Det anføres

videre av statistiske hensyn at tilsynsmyndigheten plikter å registrere salgsforbud som ilegges, og bakgrunnen for disse. Kommunen støtter på dette grunnlaget forslag til forskriftens § 31.

Forskriftsfesting av retten for folkehelseinstituttet til å bestemme hvordan en offisiell statistikk skal utarbeides, tilsvarende den som er i alkoholforskriften § 7-2, vil sikre at de innhentede opplysningene er av en tilstrekkelig kvalitet. Kommunen støtter derfor forslag til forskriftens § 32.»

Med hilsen

Jan Fredrik Lockert
Næringssjef

Kristin Anderssen
spesialrådgiver

Godkjent elektronisk